

A BÁNYA

BÁNYÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS PÉNZÜGYI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Dalszínház-u. 8. Telef. n. 23-33. Előfizetési árak: Egész évre 10.— K. Fél évre 5.— K. Egyes szám ára 30 fillér.	Főszerkesztő: Vécsey István Szerkesztik: Apsay V. János és Dr. Makai Aladár	Hirdetési feltételek:
	Megjelenik minden vasárnap	Minden szó 4 fillér Kövr betűvel 8 „ Egész oldal, 1-szeri közlés 80 kor. Fél oldal 1-szeri közlés 40 „

Miért nincs hazánkban tere a káliiparnak?

Elgondolva azt, hogy Németország kémia-nagyipara a fejlettség minő fokát érte el, mily óriási tőkét forgat, milyen nagy értékű árut szállít külföldre, önkéntelenül felébred bennünk is a vágy őket követni, utólrni. Az utóbbi évekre visszatekintve, még mindig gyenge, fejletlen iparunk határozott föllendülést mutat, ami különösen tapasztalható némely iparágnál, nevezetesen azoknál, amelyek virágzásánál az alapfeltételek nem hiányoznak: tőke, nyersanyag, szakképzett munkaerő. Természeti javakkal gazdagon megajándékozott hazánk a káliipar nyersanyagában igen szegény, a kedvezőtlen geológiai viszonyok megfősztottak bennünket attól, hogy csak reményünk is lehessen arra, hogy valaha káliiparunk föllendülhessen.

A mult század végéig a szükséges hamuzsirt — egyik legfontosabb kálivegyületet — a fa hamvából állították elő, ugy hogy sok üveggyár már célszerűség szempontjából is fával tüzelt, hogy a fa hamuzsirtartalmát a gyártás menetében felhasználhassa. 1857-től datálódik az az időszak, amikortól kezdve a kálivegyületek ipara jelentőségében folytonosan növekedett. Ebben az időben a világ leghiresebb sóbányatelepén, Stassfurt vidékén végzett furások alkalmával ugyanis fölfedezték a kálitelepeket. A régi sóbányák mivélésénél nem bukkantak rá erre a rendkívül értékes telepre, nem is sejtették létezését. A kutatások folyamán mind mélyebbre ék mélyebbre hatolván a föld belsejébe, különböző, vízben való oldhatóképességük szerint élesen elhatárolt sőrétégeket fedeztek föl, amelyek közül a vízben legnehezebben oldható réteg van legalul. Legmélyebben a kristálytisza konyhasó van, hatalmas réteget alkotva.

A telep fölfedezése után egymásután emelkedtek a gyárak Stassfurt környékén, ugy hogy ma már a legujabban, 1908-ban megjelent „Handbuch der Kaliwerke, Salinen, Erdöl und Tiefbohrunternehmungen“ című munka 718 társulat munkásságáról számol be, amelyeknek kálisótermelése több millió métermázsza és nagyrészt ők látják el a világ kálisósükségletét.

A stassfurti példa után indulva, hazai sótelepein-

ken is megkezdtek a kutatást, keresték a kálisótartalmú réteget, de hiába, nem találták, nem találhatták meg és pedig azért, mert a régi geológiai korban, mikor hazai kősótelepeink a tenger vizének besűrűsödése által képződtek és a konyhasó már kivált, akkor valami ismeretlen természeti erő a többi, sókat tartalmazó oldatot eltávolította és így természetesen azokat nálunk föl sem fedezhetik.

Ez idő szerint tehát káliiparunk — lehet mondani — nincs. Foglalkozik ugyan még egy pár szeszgyár hamuzsirttermeléssel, amit a szeszgyártás menetén nyert moslék lepárolása és a szilárd maradék elégetése után visszamaradó hamuból állítanak elő, de ezt az üzemet is a legtöbb gyár beszüntette, mert nem igen érdemes vele foglalkozni ott, ahol a moslékot állatok hizlalására célszerűbben föl lehet használni.

Látjuk tehát, hogy nem mindig a tőke és a csekély vállalkozói kedv rovására szabad fölirunk azt, hogy iparunk még igen nagyon alacsony fokon áll a külföldiekhez képest, hanem be kell látnunk azt is, hogy sokszor más, a laikus előtt ismeretlen okokból nem fejlődhetünk, mert nélkülözzük a szükséges nyersanyagokat.

Györgyi István.

Rendelet a balesetvizsgálat tárgyában.

(A kereskedelemügyi m. kir. Miniszter 48322/1908. számú rendelete az 1907. évi XIX. t.-c. VIII. fejezetében előirt balesetbejelentések és balesetvizsgálati jegyzőkönyvek szabályozása tárgyában.)

Az 1907. évi XIX. t.-c. VIII. fejezetében előirt balesetbejelentések és balesetvizsgálati jegyzőkönyvek szabályozása céljából a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg a következőket rendelem

1. §.

Az 1907. évi XIX. törvénycikk 84. §-a értelmében mindazok a munkaadók, akik üzemben vagy vállalatukban a törvény szerint balesetbiztosítási kötelezettség alá eső alkalmazottakat foglalkoztatnak, kötelesek az üzemben vagy vállalatukban előfordult s

udomásukra jutó minden balesethez azonnal orvost igénybe venni s a balesetről haladéék nélkül, legkésőbb huszonnégy órán belül, az üzem helyére illetékes elsőfoku rendőri hatóságnál és kerületi munkásbiztosító pénztárnál jelentést tenni.

Az 1895. évi 37302. számú belügyminiszteri rendelet értelmében teljesítendő bejelentések alól az 1907. évi XIX. törvénycikk 3. §-ában felsorolt üzemekben előforduló balesetek kivételnek s azok jövőre csupán az alább ismertetett módon jelentendők be. Ellenben azokra az ipari, gyári és gazdasági vállalatokra nézve, melyek nem esnek az 1907. évi XIX. t.-c.-ben meghatározott balesetbiztosítási kötelezettség alá, az elől említett belügyminiszteri rendelet rendelkezései továbbra is változatlanul érvényben maradnak.

A balesetbejelentések megtételére kizárólag ezen rendelet 1. sz. mellékletének megfelelő űrlapok (balesetbejelentés) használandók.

A balesetbejelentés két, egymással teljesen megegyező példányban állítandó ki a munkaadó vagy megbízottja által s az egyik példány az illetékes elsőfoku rendőri hatósághoz, a másik példány a kerületi munkásbiztosító pénztárhoz küldendő be. A kitöltésre és a beküldés módjait nézve az űrlap előlapján foglalt figyelmeztetés nyújt kellő tájékoztatást.

2. §.

Az üzem helyén kívül, vagy utazás közben előfordult balesetek bejelentésére nézve az 1907. évi XIX. t.-c. 86. §-a intézkedik. Ezen balesetek bejelentésére is az 1. sz. mellékletnek megfelelő űrlapot kell használni.

3. §.

A baleset esetére biztosított személyeket külföldön ért baleseteket szintén a munkaadók kötelesek bejelenteni az 1. sz. mellékletnek megfelelő nyomtatványon és pedig akkor, midőn a balesetről tudomást nyernek. Ezen baleseteket is az üzem helyére nézve illetékes elsőfoku rendőri hatóságnál és kerületi munkásbiztosító pénztárnál kell bejelenteni.

Ily esetekben a balesetbejelentésnek csupán azon rovatait kell kitölteni, amelyeknek megfelelő adatokról a munkaadónak tudomása van.

A kerületi munkásbiztosító pénztárhoz küldött ilyen balesetbejelentéshez annak a külföldi orvosnak a bizonyítványát is csatolni kell, aki a sérültnek a baleset után az első segélyt nyújtotta. A bizonyítvány az illető államban székelő valamelyik osztrák-magyar konzulátus által hitelesítendő.

Ausztriában és a megszállott tartományokban előfordult balesetknél a konzulátusi hitelesítést az ottani elsőfoku rendőri hatóság igazolása pótolja.

4. §.

Az elsőfoku rendőri hatóság a törvény 85. §-a értelmében a baleset esetére biztosított üzemekben előforduló s tudomására jutott minden balesetet, mely e törvény alapján előreláthatólag kártalanítási igényt fog maga után vonni, vagy amelynek megvizsgálására az országos munkásbetegségélyző és balesetbiztosító pénztár igazgatósága, illetve a kerületi munkásbiztosító pénztár megkeresi, a baleset helyén orvos közbenjöttével lehetőleg sürgősen megvizsgálni tartozik. A rend-

őri vizsgálat mindenesetre foganatosítandó abban az esetben, ha a sérült a baleset következtében meghalt, vagy előreláthatólag meg fog halni, vagy ha a sérült a balesetbejelentésben foglalt orvosi vélemény szerint felgyógyulása után előreláthatólag teljesen vagy részben munkaképtelen marad s végül tömeges sérülés esetén. A vizsgálat idejéről a munkaadó, a sérült, illetőleg halálos balesetnél legközelebbi hozzátartozója, az illetékes kerületi munkásbiztosító pénztár és a kerületi kir. iparfelügyelő oly időben értesítendők, hogy azon maguk, illetve a kerületi munkásbiztosító pénztár megbízottai által résztvehessenek. A vizsgálatához a sérült kezelőorvosa vagy más szakértők is meghívhatók. A sérültnek joga van magát a vizsgálatnál képviseltetni.

Az elsőfoku rendőri hatóságok által az így teljesítendő balesetvizsgálatokról ezen rendelet 2. sz. mellékletének megfelelő mintán (Balesetvizsgálati jegyzőkönyv) kell jegyzőkönyvet felvenni.

A felvett jegyzőkönyv eredetiben vagy hivatalos másolatban a vizsgálatot követő 8 napon belül az illetékes kerületi munkásbiztosító pénztárhoz teendő át, mely a jegyzőkönyvet a törvény 85. §-ában felsorolt kiegészítő adatokkal ellátva, az ideiglenes vagy időleges baleseti járadék megállapítását követő 8 napon belül az országos munkásbetegségélyző és balesetbiztosító pénztár igazgatóságához köteles felterjeszteni.

5. §.

A baleset esetére biztosított személyeket külföldön ért balesetknél a baleset helyszíni vizsgálata elmarad, ellenben a kerületi munkásbiztosító pénztár köteles a sérültet, mihamar Magyarországra visszatér, pénztári orvossal megvizsgáltatni.

A vizsgálatról ebben az esetben is a 2. sz. mellékletnek megfelelő minta felhasználásával jegyzőkönyv veendő fel, mely jegyzőkönyvnek csupán azon rovatai töltendők ki, amely rovatokra vonatkozó adatok a sérült bemondása vagy az orvosi vizsgálat alapján megállapíthatók.

Az állandó baleseti járadék megállapításának alapjául ez a jegyzőkönyv, halálos végű balesetknél pedig a 3. §-ban említett orvosi bizonyítvány szolgál.

6. §.

Amennyiben külföldön előfordult balesetknél az állandó baleseti járadék megállapítására a külföldi orvos bizonyítványa és a sérült itteni utólagos felülvizsgálásáról fölvett jegyzőkönyv nem nyújtana kellő alapot, s az adatok kiegészítése mutatkozik szükségesnek, az országos munkásbetegségélyző és balesetbiztosító pénztár igazgatósága az adatok kiegészítése céljából közvetlenül fordulhat külföldi rokoncélú intézményekhez. Ha a megkeresés nem jár eredménnyel, e körülményről a még szükséges és beszerzendő adatok felsorolása mellett az állami munkásbiztosítási hivatalhoz tartozik jelentést tenni. A szükséges adatok beszerzéséről az állami munkásbiztosítási hivatal megfelelő módon gondoskodik.

7. §.

Az ezen rendelet 1. és 2. sz. mellékletének megfelelő nyomtatványok előállításáról s az elsőfoku rend-

őri hatóságoknak és kerületi munkásbiztosító pénztáraknak e nyomtatványok kellő számu példányaival való ellátásáról az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár tartozik gondoskodni.

A balesetbejelentési űrlapok 10 és 20 bejelentési lapot tartalmazó füzetekben állítandók elő. A kerületi munkásbiztosító pénztárak a nagyobb munkaadókat a balesetbejelentési lapokból kellő készlettel kötelesek ellátni.

8. §.

Ezen rendelet 1908. évi július hó 1-én lép életbe.

Budapest, 1908. évi május 31-én.

Kossuth s. k.
kereskedelemlügyi m. k. miniszter.

A nehezen előállítható fémek és ezek vasötvözeteinek fontossága.

(Folytatás és vége.)

Az általános acélgyártásnál a ferrochrom, ferromangán és ferrosilícium az első helyet foglalja el. A ferrochromota chromvasércnek igen magas hőfokon való redukciója által nyerik. Franciaországban erre a célra 12—22% chromot tartalmazó ércet használnak föl, míg az Amerikában alkalmazott nyersanyag 21—46%-os. Az évi chromvasérc termelést 80,000 tonnára becsülik, de ennek jó részét különböző fémchromátok gyártási céljaira használják föl. Az érc ára igen kis határok között ingadozik; úgy pl. a törökországi 50%-os ércet a francia kikötőkben 60—65 fr.-al az ujkaledoniait pedig 65—70 fr.-al fizetik tonnánként. Az évenként termelt érc értékét mintegy 7,200.000 K-ra becsülik.

Valamint a már említett fémek és ötvözetek előállítására, úgy a ferrochromtermelésre is nagy jelentőséggel bír az elektromos kemencék alkalmazásba vétele, aminek nyomán ezen a téren is olyan fellendülés észlelhető, ami az elektromos előállítási mód jövőjét biztosítja. A termelési költségek csökkentek és viszont az előállított áru minőség tekintetében sokkal megfelelőbb. A tonnák vásárlásánál a 60%-os chromötvözet képezi az alapot és ennek megfelelően a kevesebbet tartalmazóért kisebb összeget, a nagyobb percentuációért pedig többet fizetnek.

A ferrochrom alkalmazása rendkívül kiterjedt. Különösen jó szolgálatokat tesz a páncéllemezek, a löveg és a szerszámacél gyártásánál.

A ferrochrom évi világtermelése 5000 tonnára tehető és ebből 1800 tonna az Egyesült Államokra esik.

Aránylag már kis mennyiségű nikkellel jelenléte az acéltulajdonságait nagyban befolyásolja, kitévő sajátosságait emeli, aminek következtében ötvözeteit az acélipar széles körben alkalmazza, bár használata, magas ára miatt egyelőre még bizonyos korlátok közé van

szorítva. A nikkellel termelését és kereskedelmét egy pár nagy tőke fölött rendelkező vállalat tartja kezei között és így természetesen az árakat is ők szabják meg.

A múlt számban megjelent közleményben mondtak közelebbi megvilágítására egy-két számadatot sorolok föl, ami bizonyítéka annak, hogy mily óriási tőke fölött rendelkező vállalatok foglalkoznak az elektromos erő kihasználásával és értékesítésével. Az „International Nickel Co“ körülbelül 140,000,000 K tőke fölött rendelkezik és a gyártelepei az Egyesült-Államokban, Kanada és Uj-Kaledoniában vannak. A „Société Le Nickel“ 15,000,000 fr.-al bír, amelynek Uj-Kaledoniában kiterjedt bányatelepei vannak, ahol az ércet előkészítik a kohók számára.

Az ércnek nikkeltartalma aránylag igen csekély, 3—7% között váltakozik. Ha egyes helyeken gazdagabb ércre bukkannak, úgy az átlag 5%-ra emelkedik. Uj-Kaledonia ércszállítása évenként meghaladja a 120,000 tonnát. Kanadából 1902-ben 270,000 tonna ércet szállítottak el. Az évi világtermelést körülbelül 400,000 tonnára becsülik.

A nikkelleérc árára vonatkozólag megjegyezhetjük, hogy az ércet a benne lévő nikkellel kilogrammjá szerint 0.70 fr.-al fizetik helyt Uj-Kaledonia. Ha az érc nikkeltartalma magasabb, akkor annak ára jóval nagyobb, pl. a 10%-os ércért a kilogramm nikkellel szerint 1 fr.-al fizetik.

A nikkellel ára erős hullámszásnak volt kitéve, de az utóbbi években már eléggé megállapodott. 1907-ben Franciaországban a nikkellel kilogrammjának ára 5.5—6.25 fr. volt, ami tonnánként 5300—6000 koronának felel meg.

A wolfram különös keménységet kölcsönöz az acélnek, ami bizonyos iparágra nézve igen lényeges és innen ered fontossága is. A wolfram tartalmu ásványokat még csak rövid idővel ezelőtt is értéktelennek tartották, de mikor megtanulták ismerni a wolfram kitűnő tulajdonságait, értéke egyszerre növekedett és nagy bányavállalatok alakultak a wolfram érctelepek kiaknázására.

Igen érdekes eset fordult elő a wallisi ónbányákban, ahol azelőtt az ón érceit bányászták. A már óntól mentesített ércből összehányt buckák anyagában föltalálták a wolframot és azt most újból eredményesen felhasználják.

Évente körülbelül 3000 tonna 60—70%-os wolframércet termelnek.

A szerszámacéliparnak szüksége van, úgy a ferrowolframra, mint a fémwolframra. Az utóbbit kémiai úton állítják elő, míg az elsőt elektromos kemencékben összeolvasztás útján nyerik. A wolframfém termelése jóformán egypár német cég kezei között van és így természetesen a piacot is uralják. Ma már igen tiszta wolframot állítanak elő és pedig olyant, amelyik 98—99% wolframot tartalmaz. Olvadás pontja igen magas 3000° C-on felül.

A fémwolfram ára természetesen összefüggésben van az ércárának változásaival, úgy hogy egy kilogramm fém ára 8100—14,400 K között váltakozhat.

A ferrowolfram árára vonatkozólag majdnem ugyanaz érvényes, mint amit a fém wolframnál mondtunk. 1907-ben az ötvözetben foglalt wolfram kilogrammját 14.40 K-val fizették. Ha az ötvözet pl. 70% wolframot tartalmaz, akkor tonnája $700 \times 14.40 = 10.080$ K-ba kerül. Ezeket a magas árakat tekintetbe véve, nem lehet csodálkozni azon, hogy azt az acélt,

amelynek pl. wolframtartalma körülbelül 12% oly drágán kell megfizetni.

Számos a laikus előtt ismeretlen fémet és azok ötvözeteit állítják elő már a gyakorlatban, amelyeknek mindegyikét célszerűtlen volna ezen a helyen tárgyalni, azér csak még egy pár fontosabb fémet fogok fölemlíteni.

A vonadiumnak az acélra gyakorolt hatása még nincs eléggé kiismerve. Ha ennek a fémnek az acéllal való ötvözete bizonyos tulajdonságokkal bír, akkor ezeknek tényleg különöseknek kell lenniök, hogy az óriási előállítási árat eibirhassák. Guillet szerint a vanadium az az elem, ami a szén után a vas tulajdonságait a legnagyobb mértékben befolyásolhatja, javíthatja.

Alkalmazhatóságát megnehezíti az a körülmény is, hogy a vanadiumtartalmu ásványok igen ritkán találhatók. Az ércet kilogramm vanadiumtartalom szerint 6 K-val fizetik.

A Vanadium Alloy Company 30% vanadiumtartalmu ferrovanadiumot hoz a piacra. Az ötvözetben levő vanadiumot kilogrammonként 60—70 K-val fizetik, ami tonnánként 14,000—18,000 K-t tesz ki.

A ferrotitant bizonyos acélszéleségek előállítására használják. Ezelőtt csak igen kis mennyiségben alkalmazták, mert még csak pár évvel ezelőtt is mint a vasszenyvező alkatrészét tekintették.

A nagy foszfortartalmu vas és mangánötvözetek csak kevés helyen és ott is csak mérsékelt mennyiségben nyernek alkalmazást.

Végezetül pár szóval megemlékezhetünk a karborundumról, amely nagy siliciumtartalmánál fogva alkalmazást nyer az acéliparban is, de a termelt mennyiség legnagyobb részét mint tűzálló anyagot és köszőrülési célra használják fel.

A karborundum ára különböző:

Franciaországban az árfolyam: 1. Kristályos karborundum 1 kg.-jának ára 1.20 Fr. = 1.15 K. 2. Mottott és szitált karborundum 1 kg.-jának ára 1.75 Fr. = 1.68 K. 3. Az egész finom, szitált karborundum 1 kg.-jának ára 4.25 Fr. = 4.08 K.

A felsorolt fémek és ferroötvözeteknek különleges acélfajok előállítására való célszerű felhasználása a kohászati szakkörök legújabb feladata, ami igen kitartó és fáradtságos munkát, sok költséges kutatás kísérletezés végrehajtását igényli. De nem csak a kohászra, hanem a bányász vállaira is súlyos teher nehezedik, mert fel kell kutatnia a gazdagabb érctelepet, utatmódot találni arra, hogy azok bányászata olcsóbb legyen, kiemelési költségei csökkenjenek és így közvetlen uton a kész termék árát leszállítsák.

Az ötvözetek és fémek fölhasználása stb. munkálatok végrehajtásánál a vegyészekre hárul a bonyolult összetételű ötvözetek és acélnemek pontos elemzése, amit a legrövidebb idő alatt meg kell világítaniök. Az analitikai kémia jelenlegi előrehaladott állapota lehetőségessé teszi az eddig ritka és elemi mivoltuknak ma már tényleg beigazolást nyerő elemek egész sorának elválasztását és azoknak ugy qualitative, valamint quautitative pontos meghatározását.

Ez az ipar ma még csak gyermekkorát éli, de az eddigi eredmények alapján ítélve, számára feltétlen rohamos jövő jósolható. Így közeledünk ahhoz az időhöz, a mikor már nem csak a tömegprodukciónak lesz a közvetlen cél, hanem a termelt anyag minősége is lényeges szerepet fog játszani.

BÁNYAHIREK.

Köszénbánya Gömörben. Dr. Frater Samu rimaszombati ügyvédnek Gömörmegyében szép terjedelmű új lygnitbányája van. A bánya már üzemben is van és nagymennyiségű szenet produkál évenként.

Magyar bányarészvénytársaság Dobsinán. Nemrég alakult meg Dobsina városának környékén magyar pénzen egy bányatársaság, mely f. évi május hó 16-án helyezte üzembe Dobsina város határában fekvő és a legmodernebb gépekkel felszerelt rézércelőkészítő gyárát. Ez az első ilyenmű vállalat hazánkban, melynek műszaki vezetését Prosser E. Richard angol bányamérnökre bízták, aki ezelőtt az angol kormány alkalmazásában állott. Az új társaság, mivel több nagykiterjedésű bányával rendelkezik, még két hasonló gyártelepet szándékozik létesíteni.

Feltáratlan márványbányák. A külföldről beözönlő nagymennyiségű színes márvány kiszorítására számos márványtelep volna Magyarországon, de még nincsenek feltárva. Így feltárára várnak a következő telepek:

Borsodmegyében a Kács község határában lévő legközelebbi vasutállomás, Mezőnyarád. Sárgásfehér méz narancssárga színezéssel, építési célokra és butorlapoknak alkalmas. Kettős telep szabadon, különböző méretű rétegekben. Szövege a Girolamoéhoz hasonló.

Gömörmegyében Borzova község határában; vasuti állomás Pelsőc. Vörös márvány, szövege, színe és települése hasonló a tardosihoz Tata mellett.

Pelsőc-Atódó község határában; vasuti állomás Pelsőc. Jura-mész, husvörös alap ibolyakék színezéssel. Kettős telep szabad, óriási mértékekben termelhető. Gice község határában; vasuti állomás Lice-Gice. Márvány, fekete alap fehér színezés, szövege és színezése hasonló a Szent Annához. Ugyanott a rouge royalhoz hasonló kő, csak hogy még szebb színezettel. Deresk község határában; vasuti állomás Tornalja. Fehér márvány kávébarna csikokkal. Szövege egészen olyan, mint a karrarai tömbökben, különben egészen hasonló a Pireneusokból importált kőhöz. Levart község határában; vasuti állomás Tornalja. Bordóvörös márvány különböző méretű rétegekben. Szövege mint a tardosié.

Pénzügyi, ipari és kereskedelmi hírek.

A magyar általános köszénbánya rt. igazgatósága a következő kommunikét teszi közzé:

A Magyar általános köszénbánya részvénytársulat alapszabályaiban a részvénytőkét jegyzett első aláíróknak az ujonnan kibocsátandó részvények felére az elővételi jog van biztosítva. Minthogy az igazgatóság arra a meggyőződésre jutott, hogy ez a rendelkezés a törvényes követelményeknek meg nem felelő módon került az alapszabályokba és ennek folytán joghatálylallyal nem bír, a társulat a részvényeseket rendkívüli közgyűlésre hívja egybe, hogy e rendelkezést az alapszabályokból kiküszöbölje, ámbár ez idő szerint újabb részvények kibocsátása nem aktuális.

Az Esztergom-szászvári kőszénbánya rt. a szászvárosi vasutállomás mellett egy 720 lóerős, turbina-rendszerű villanytelepet épít, amely nemcsak a világitásra, de a bányában működő összes gépek hajtására szükséges áramot is elő fogja állítani.

Az Erdélyi rézművek rt., mely a hírhedt Rochette párisi bankár alapítása, közzétette első üzletvéi mérlegét, mely 1907. május 1—december 31. közötti időről szól. Ezalatt a társaság bruttó bevétele 278.163 K és tiszta nyeresége 27.806 K volt.

Uj klórkáliumgyár Ausztriában. A Boszniai villamosági rt. a karintiai Brückl községben, az ottani vizesés kihasználásával 2 millió K költséggel klórkáliumgyárat létesít. A társaságnak Jajcán már van egy klórkáliumgyára.

A Felsőcsertési zuzdavállalat rt. július 5-én rendkívüli közgyűlést tart Budapesten az alaptőke 15.000 K-ról 250.000 K-ra való felemelése tárgyában, 4700 db 50 K névértékű részvény kibocsátása után.

Az Osztrák-magyar államvasut társaság Resicán létesített kokszyára július közepén fog üzembe helyezni. A vállalat kokszon kívül kátrányt és kénsavas ammoniákat — utóbbiból évente körülbelül 250 vaggont fog előállítani. A kátrányt a vállalat a Rütgers-cégnek szállítja, amely Nagybogsánban nagyobb fatelítőtelepet étesít.

A Magyar és galíciai naftaipar rt. az 1907. évben 536.047 K (1906: 415.173 K) bruttó bevételt ért el, de miután a kuxákra bekövetelt pótfizetésekre 399.398 K-t kellett fordítania, mérlegét 213.007 K veszteséggel zárta, az előző évi 315.887 K nyereséggel szemben.

Az Acéöntőde rt. 1907. évi mérlegének tanúsága szerint egyike a nem létező alaptőkével dolgozó vállalatoknak. 400.000 K papíron levő alaptőkéjével szemben szabadalmát 340.000 K-ra értékeli. Így nem lehet meglepő, ha a mérleg 29.231 K veszteséggel zárult és hogy a vállalat, ha acélt nem is igen öntött, de 346.575 K adósságot már csinált egy év alatt.

Köburg herceg gyáralapítása. Köburg Fülöp herceg, akinek Magyarországon nagy vasgyárak vannak, egy bécsi lap híradása szerint Dobsinán nagy acélgyárat szándékozik létesíteni.

A Kőbányai kristálysóda és marónátronyárat, mely a fizetésképtelen Komáromi Róza és társai cég tulajdona, a cégnél erősen érdekelt Központi kereskedelmi és iparbank rt. — követeléseinek biztosítása érdekében — részvénytársasággá alakítja át.

Az Erdélyi bánya rt. (Kolozsvár-Brüsszel) brüsszeli főtelepének mérlegét 1907-ben 588.568 (1906 543.528) frank veszteséggel zárta. A kolozsvári telep vesztesége 283.395 K-ról 288.192 K-ra szaporodott. A mérleg az egeresi bányát 563.123 K-ra, a brassóit 84.830 K-ra értékeli.

Külföldi tőke Magyarországon. Hindrich Gusztáv és Unger Károly remscheidi gyárosok kérvénnyel fordultak Rimaszombat város képviselőtestületéhez, amelyben acélárnyár létesítésére engedélyt és kedvezményeket kértek. A képviselőtestület 4000 négyszögöl telket, 30 000 korona segélyt és 15 évi adómentességet szavazott meg a gyárosoknak és elhatározta, hogy az építkezéshez szükséges téglát ezrét 32 korona kedvezményes áron adja.

Uj iparvállalat. Nemrég Budapesten „Magyar Vulkáncementgyár részvénytársaság” cég alatt 600.000

korona alaptőkével új iparvállalat alakult. Az új vállalat célja vulkanikus kőzeteknek szabadalmazott eljárás szerint cementanyaggá való feldolgozása. A vállalat igazgatóságában Abonyi Emil, Rózsa Mihály, Zwack Ákos, báró Schossberger Rezső is helyet foglalnak, akik a többi igazgatósági taggal együtt erősen biznak a vállalat boldogulásában.

A Magyar Földhitelintézet 1908. június 26-án délelőtt féltíz órákor tartja saját házában (V., Bálvány-utca 7. sz.) 4 százalékos koronaértékű zálogleveleinek nyilvános kisorsolását, amely alkalommal 79 darab 10.000 koronás, 387 darab 2000 koronás és 202 darab 200 koronás záloglevél 1,604.400 korona értékben fog kisorsoltatni.

Szénforgalom. A magyar királyi államvasutnak Budapest székesfőváros területén fekvő állomásaira az elmúlt hét folyamán, június 14-étől 20-áig összesen 1929 kocsi kőszénrakomány érkezett, melyből a magánfogyasztásra 1648, az önkezelésre pedig 281 kocsi szén esik. Ugyanez idő alatt a hazai bányák 9057 kocsit kértek, kaptak 9362-öt, melyből összesen 9330 kocsit raktak meg, még pedig a magánfogyasztás részére 6517-et, az önkezelés céljaira pedig 2813-at. Egy kocsi tíz tonnával van számítva.

Szabadalmi hírek.

Az elmúlt héten az alábbi szabadalmakat jelentették be. A bejelentert találmányok egyelőre jogtalan használat ellen védelemben részesülnek; 60 napon belül ezen bejelentések ellen fel lehet szólni. Érdekelt feleknek bővebb felvilágosítással szolgál a szerkesztőség.

1. **Berendezés a tüzelőanyag befecskendezésére égési erőgépek számára.** Dürr Fritz mérnök, M/Frankfurtban.

Mindazon égési erőgépek, melyeknél a tüzelőanyagot a munkahengerbe nyomás alatt vezetjük és melyeknél egyúttal a jobb szétporlasztás kedvéért a tüzelőanyaggal együtt sűrített levegőt vezetünk be, tüzelőanyagszivattyúval és légszivattyúval dolgoznak. Ezeknél a gépeknél úgy a tüzelőanyag, mint a sűrített levegő számára külön-külön elzáró gépelemre van szükség.

A jelen találmány tárgyát képező berendezés az említett gépeket lényegesen egyszerűsíti.

A folyékony tüzelőanyag számára való légszivattyú teljesen feleslegessé válik, ezenkívül a tüzelőanyag és a levegő elzárása ugyanazon szeleppel eszközölhető. A tüzelőanyagot vastagfalú edényben légnomás alá helyezzük és innen egy légvezetéken és egy tüzelőanyagvezetéken át a befecskendező fúvókához vezetjük.

2. **Szivócső mélyítő szivattyúk számára.** Heidecke Richard, üzemvezető és Lellan Ottó gépmester, Neuhofban.

A bányatelepeken az aknák mélyítésére köteleken függő szivattyúkat használnak, melyekhez egy szivócső csatlakozik, mely az aknavízet elvezeti. Az aknák mélyítésénél az a nagy hátrány lép fel, hogy a szivócső a kőzet robbantásánál gyakran tönkre megy, mert a feléje ugró kőzetdarabok elől nem képes kitérni. Eltekintve attól, hogy az új szivócső behelyezése jelentékeny üzemzavarokat okoz, a mélyítőszivattyú a kőzet robbanásánál erős rázkódtatásokat is szenved, melyek a szivattyú folytonos javításait teszik szükségessé.

A találmány célja már most az, hogy a fentemlített, eddigelé elkerülhetetlen hátrányok kiküszöböltesenek. E célra a mélyítő szivattyúnak a szivócsővel való merev összeköttetése egy mozgatható közcsődarab beigtatása által rugalmassá van téve, miáltal egyrészt elérjük, hogy a szivócső a feléje ugró közetdarabok elől kitérhet, másrészt a mélyítőszivattyu nem szenved rázkódtatásokat, úgy hogy a szivattyut csak ritkán kell javítani.

3. *Eljárás és berendezés fáradt gőzgyűjtőknél a gőzfeszültség egyenletessé tételére.* Westfälische Maschinenbau-Industrie Gustav Moll & Cie cég és Eckmann Emil mérnök Neubeckumban.

Jelen találmány tárgya oly berendezés, mely az időszakos működésű gépekből kifuvott gőznek új eljárás szerint való összegyűjtését teszi lehetővé. Ezen célra kellő nagyságu vagyis megfelelő hosszú és bő kazánt alkalmazunk, melybe a kifuvott gőzt úgy vezetjük, hogy az a kazán vízterében kisebb vagy nagyobb mélységben puffogjon ki és azután hosszabb vagy rövidebb utat legyen kénytelen a kazánban vízszintes irányban megtenni. Azon körülmény folytán, hogy a fáradt gőz belépését szabályozhatóvá tesszük, úgy hogy felszállása alkalmával nagyobb vagy kisebb ellenállást kell legyőznie magassági irányban, továbbá azon körülmény folytán, hogy a gőzt a kazán hosszirányában is hosszabb vagy rövidebb utat megtenni kényszerítjük, a gőzgyűjtőben kapott vagy felhalmozódott gőznek teljesen egyenletes feszültségét érjük el, minek következtében a fáradt gőzzel hajtandó motor, pl. gőzturbina járása is mindenkor teljesen egyenletes lesz.

4. *Tisztítókészülék kazáncsövek számára.* Peters Alfréd építész, Köln a/Rh.-ben.

A jelen találmány tárgyát kazáncsöveknek gőzzel vagy más alkalmas folyadékokkal való tisztítására szolgáló készülék képezi. Ezt a készüléket célszerűen úgy képezik ki, hogy a gőz kilépése szelepvezérlés által szabályozható. Forrcsövek kitisztításánál a fuvókára egy fejrész helyeznek, melynek alsó részében orsószzerűen hajlított légvezető csövekkel ellátott légbecsapó nyílások alkalmaztatnak.

A fej üreges részében turbinahajószzerűen megörbitett vagy meghajlított léghozzávezető esövek vannak elrendezve, melyek a fej alsó részén kilépnek.

42379. lajstromszám. Messerschmidt Christian William kereskedő Kopenhágában. — Leszakítás által nyitható fémkupakok, palackok és hasonló elzárására. XVIII/d. oszt. 1907 máj. 11.

42382. lajstromszám. Daimler Motoren-Gesellschaft cég Untertürkheimben. — Lökésképező a kocsi-rugók tehermentesítésére. XXa/2. oszt. 1907 febr. 19. Elsőbbsége 1906 máj. 17-től kezdődik.

42383. lajstromszám. Forlanini Enrico mérnök Milanóban. — Vizen és levegőben mozgó jármű. V/h. oszt. 1906 jul. 29.

42384. lajstromszám. Blum Mihály lakatosmester Budapesten. — Tolózár ajtók, ablakok és ablaktáblák számára. VIII/d. oszt. 1907 nov. 26.

42385. lajstromszám. Kiss Kovács József kerékgyártómester Kis-Kun-Halason. — Kocsitengely. XX/a. oszt. 1906 jan. 30.

42386. lajstromszám. Hagmüller József mészárosmester Allensbachban. — Készülék vasrészeknek szecskából mágnesek segítségével való kiválasztására X/a. oszt. 1907 dec. 7.

42387. lajstromszám. Bergmann Elektrizitäts-Werke Aktiengesellschaft cég Berlinben. — Lapátmegeerősítés gőzturbinák számára. Vd/1. oszt. 1907 okt. 24.

42288. lajstromszám. Bernard Pál gyáros Lommeprés-Lilleben. — Készülék zsiroknak kivonására az ezeket tartalmazó termékekből szén-tetra chlorid segítségével. IV/i. oszt. 1907 dec. 24.

42389. lajstromszám. Dr. Claessen vegyész Berlinben. — Alumíniumötvözet XVI/c. oszt. 1907. nov. 28.

42390. lajstromszám. Dietl Hubert Gottlieb mérnök és cs. kir. műszaki tanácsos Bécsben. — Kapcsolási elrendezés több állomás telefonvonalakhoz. VII/j. oszt. 1907 szept. 5-én. Elsőbbsége 1906 okt. 22-től kezdődik.

42391. lajstromszám. Danzer Adolf mintázó és Schaller Johann porcellánesztergályos Meuselwitzben. — Cserépkályha II/h. oszt. 1907 okt. 3.

42392. lajstromszám. Dake Charles William gyáros Grand-Rapidsban. — Ujitások turbinákon. Vd/2. oszt. 1907 okt. 28.

42393. lajstromszám. Dugász Vilmos gépész, Káldor Simon bádogosmester és Szende Béla ékszerész Budapesten. — Távbeszélőberendezés vasuti vonatok számára. Va/2. oszt. 1907 okt. 30.

42394. lajstromszám. Dogura Tsurumatsu erdősz Otakiban. — Eljárás bőr cserzésére. XI/a. oszt. 1907 dec. 24-én.

42395. lajstromszám. Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft cég Berlinben. — Nyomáskiegyenlítő berendezés centrifugák, szivattyuk, turbinák stb. forgókerekeinél. V/d. oszt. 1907 szept. 2. Elsőbbsége 1907 jan. 21-től kezdődik.

KÜLFÖLD.

A galíciai olajipar fölsegyezése. Az osztrák vasutminiszter intenciója folytán az osztrák kormány a Galiciában közlekedő lokomotivok fűtési céljaira Galiciában 30.000 csatorna nyersolajnak vásárlására határozta el magát. Az osztrák kormánynak ez elhatározása a fenforgó rossz viszonyok ellensúlyozása érdekében különös fontosságú. A termelés ijesztő nagy arányokat ölt, míg az eladás egyáltalán nincs összhangban az óriási nagy termeléssel. A nyersolajkészlet most több mint 100.000 vagonra rug és csak emelkedő tendenciát mutat. A galíciai nyersolajipar szanalásának egyedüli hathatós módját az érdekeit körök abban látják, ha a termelési fölösleget, amely ma közel 50.000 vagonra rug évenként, egészben vagy legalább is nagyrészt fűtőcélokra fognak felhasználni.

Nyolcórás munkaidő az angol bányákban. Az angol alsóház minapi ülésében Gladstone belügyi államtitkár a bányamunkások nyolc órás munkaidejéről szóló törvényjavaslat második olvasásakor közölte, hogy tekintettel ama nehézségekre, melyekkel a munkaidő rögtöni megrövidítése járna, javasolja, hogy öt éven át az átlagosa munkaidő nyolc és fél órát tegyen és ez idő elmúltával lépjen életbe a szóban forgó törvény Gladstone ezután több balesetre mutatott rá, amelyek elkerülésének szempontjából a törvény kedvezőnek mondható és kijelenti, hogy a számok bizonyítása szerint a bányászok munkája nem egészséges foglalkozás.

Magyar-amerikai bank Newyorkban. A Magyar-amerikai bank Newyorki igazgatósága táviratilag közli, hogy a bankot Newyork állam pénzei kezelésére designálták. Élénk bizonyága ez annak, hogy a magyar tőke hathatós közreműködésével alakult intézet rövid fennállása alatt máris rászolgált a hivatalos amerikai körök bizalmára.

A zománckartel bukása. A magyar és osztrák zománccgyárosok kartelje három évi fennállás után megszűnt. A kartel megszűnésének főleg az volt az oka, hogy az áruforgalom nagyon megcsappant, aminek következtében nem lehetett betartani a kartel által megszabott feltételeket.

A szociális helyzet Németországban. Egyre növekedik a munkahiány Gyárak, bányák, nagyobb kereskedelmi vállalatok tömegesen bocsátják el a munkásokat. Az üzemek korlátozva vannak oly módon, hogy hetenként csak 4—5 napot dolgoznak, mely intézkedéssel a munkában megtartottak keresete jelentékenyen kisebbedik. A vállalkozók fölhasználják a pangást és elbocsátják a munkásokat, hogy azokat újra olcsóbban fölvehessék. A birodalmi kormány nem marad tétlen e szociális jelenséggel szemben, egyrészt nagyobb arányú közmunkálatokat fogantat, másrészt a munkabérek hanyatlását ellensúlyozni iparkodik. Így egy birodalmi gyűlési határozat alapján a kormány csak azokkal a vállalatokkal köt szállítási szerződést, akik a munkásokkal szemben a tarifális munkabéreket betartják.

Vacuum Oil Company. Nagyszabású és modern eszközökkel vette fel a harcot az osztrák-magyar monarchia petroleumgyáraival a Vacuum Oil Company Almásfüzitőn épült telepe. Feljajdultak ijedten a többi gyárak. Fűhöz-fához fordultak. Kormányhoz, kamarákhoz, mindenkihez — csak magukba nem szálltak. És ez jellemző a mi primitív viszonyainkra. Ha egy új vállalat létesül, mely megzavarja — tisztességes verseny által — e jól fizető és a fogyasztó bőrére kártevő lépő gyárak cirkulusait, akkor nem arra gondolnak, hogy miként paralizálják a versenyt, hanem kormányhatalmi intézkedésekért kiabálnak. Nem kis vakmerőség azt feltételezni a kormányról, hogy az egészséges verseny kifejlődését megakadályozhatná és ezzel a fogyasztó kárára a tőkének bizonyos jövedelmezőséget biztosíthatna.

Uj orosz vasút. Pétervárról jelentik A kormány koncessziót adott a moszkva—reváli vasútvonal építésére. A vonal hossza 850 kilométer. A szindikátusban öleg külföldi tőkések vesznek részt.

A szerkesztésért felelős: **Apsay V. János.**



PIUS PIRRINGER
BÁNYA ÉS-ALAGUT-LAMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16. A

ajánlja eddig felülmulhatlan gyártmányait.
Viszontárúsítóknak kedvezmény: Árjegyzék ingyen és bérmentve.

1908. évi 6564. sz.

HIRDETÉS.

Alulírott kir. bányabiztosság a Verespatak községben az Igrén hegyben bányászó „Szent János Lőrincz” cégü bányatársulat részvényesei egyharmadának lakosnak folyó évi 6564. szám alatt érkezett kérelmére, az általános bányatörvény 149. §-a alapján jelenhirdetéssel

rendkívüli társgyűlést

hiv egybe.

Ezen társgyűlés **Abrudbányán, a kir. bányabiztosság hivatalos helyiségében, 1908. évi július hó 27-én délelőtt 10 órakor kezdődően** fog megtartatni, melyre a bányabiztosság a társulat részvényeseit azok esetleges jogutódjait oly értesítéssel hívja meg, hogy a társgyűlésen kiki csak személyesen vagy törvényes meghatalmazottja útján élhet az általános bányatörvény 153. §-a értelmében a szavazás jogával. Megjelent részestársak által hozott határozatok kihatnak a távolmaradottak jogaira is.

A társgyűlés tárgyai:

1. Az igazgató számadásainak előterjesztése és megvizsgálása.

2. Igazgató s bányagazda választása.

3. Indítványok.

Bejegyzett részvényestársak: ifj. Székely P. Sándor, Vuzdugán Ferencz, Zlegnyán Mimi, Kornya Gyula, Kovács József, Bálya Mária, Moldován Sándor, Lőrincz Ferencz, Movirán János, Moldován Samu a Sándor és Lőrincz József.

Abrudbánya, 1908. június hó 24-én.

A m. k. bányabiztosságtól.

Bányafelmérő kerestetik.

Ujbányai köszénbányászatunkhoz bánya- és külmérésekben gyakorlott

bányafelmérőt

azonnali belépésre keresünk.

Bizonyítvány-másolatokkal felszerelt ajánlatok intézendők:

Beocsini Cementgyári Unió r.-t.
igazgatóságához

Budapest, V., Alkotmány-utca 10. szám.

Magyar királyi államvasutak.

Üzletvezetőség Arad.

Verseny tárgyalási hirdetés.

16416/1908. A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános írásbeli egységáras verseny tárgyalást hirdet Arad állomáson létesítendő távirda ellenőrségi raktár és műhelyépület előállítási munkálataira, megjegyezvén, hogy az építéshez szükséges anyagok közül a falazó és padlóburkoló téglát, a géptéglát, továbbá az oltatlan meszet, cementet, homokot, salakot és tetőfedőcserepet a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége adja, illetve bocsátja vállalkozó rendelkezésére, a többi építési anyagot pedig elsőrendű minőségben a vállalkozó köteles adni.

A pályázati feltételek, a szerződési tervezet, az ajánlati minta és a költségszámítás a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége pályafentartási osztályában (II. oszt.) 3 korona lefizetése mellett a hivatalos órák alatt délelőtt 8-tól délután 2 óráig bármikor beszerezhetők vagy írásbeli megkeresés mellett a megfelelő bélyegjegyek előzetes megküldése után, királyi postán is megkapható. Az építmény tervei a pályafentartási osztálynál megtekinthetők. Ugyancsak az említett hivatalnál megtekinthetők: a munkák és szállítások kiadására vonatkozó feltétlfüzet általános határozatai, az államvasutak vonalain előállítandó épületek leírása és feltétlfüzetek részletes határozatai is, melyek a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti nyomtatványtárából megszerezhetők.

Az ajánlatot 1 koronás magyar okmánybéllyel, az ajánlat mellékleteit, ugymint pályázati feltételeket, szerződés tervezetet és költségszámítást pedig ivenkint 30 filléres magyar okmánybéllyel ellátva, lepecsételt borítékban a következő felirattal: „Ajánlat a 16416/1908. sz. versenytárgyalási hirdetés alapján a magyar királyi államvasutak Arad állomáson létesítendő távirda ellenőrségi raktár és műhelyépület előállítási munkálataira” kell benyújtani vagy postán beküldeni és pedig legkésőbb 1908. július hó 12-én déli 12 óráig az aradi üzletvezetőség általános osztályának (I. oszt.) főnökéhez (aradi és csanádi egyesült vasutak palotája I. emelet 13. ajtó sz.)

Az ajánlatok a benyújtásra kitűzött határidő letelével a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége I. osztályában azonnal felbontatnak, mely alkalommal az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek.

Az ajánlatok benyújtását megelőző napon, vagyis 1908. évi július hó 10-én déli 12 óráig a pályázónak 600, azaz 600 korona bánatpénzt kell a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtőpénztárána, hivatkozással a hirdett versenytárgyalás számára, akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni, mely bánatpénz esetleg posta útján is beküldhető.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számításban nem vétetnek.

Azon felek, kik a postatakarékpénztár chequeforgalmában bent vannak, a bánatpénzt a postatakarékpénztár útján is letéhetik. Az ajánlatban a bánatpénz

letételének megtörténte megemlítendő ugyan, de az erről nyert letéti jegy nem csatolandó. A bánatpénzt az ajánlatához csatolni nem szabad, mert az ilyen csatolt összeg bánatpénzül el nem fogadható.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő, szabálytalanul kiállított, az ajánlattevő vagy meghatalmazottja által alá nem irt, javított vagy vakart szövegű pecséttel le nem zárt sértet borítékban helyezett, a kitűzött határidő után érkezett, a pótlólag vagy esetleg táviratilag tett és oly ajánlatok, melyekre nézve az előirt bánatpénz előlegesen le nem tétetett figyelembe nem vétetnek.

Olyan ajánlattevők, kik a pályázat tárgyát képező munkák teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnának, kötelesek ajánlataikban ily képesítéssel bíró megbizottat megnevezni és annak képesítését igazolni.

Aradon, 1908. évi június hó.

Az üzletvezetőség.

Podgyász házhoz szállítási hivatal a magyar kir. államvasutak budapesti pályaudvarain.

1681. A magyar kir. államvasutak igazgatósága a Budapest keleti és Budapest nyugati pályaudvarok érkezési oldalain a közönség kényelmére „Podgyász házhoz szállítási hivatalt” rendezett be.

A szállítási hivatal átvételi elismervények kiszolgáltatása mellett szabványos árakért elvállalja a kézi és feladott podgyászok házhoz szállítását, valamint egyik pályaudvarról a másik pályaudvarra való átszállítást.

A kézbesítés a IV—IX. kerületekbe mindkét pályaudvarról naponként, tekintet nélkül az átvett podgyászdarabok mennyiségére, legalább is háromszor, az I—III-ik kerületekbe pedig egyszer olyképp eszközöndő, hogy a reggel 9 óráig érkezett podgyászdarabok a IV—IX. kerületekbe lakóknak délután 1 óráig, a délután 2 óráig beérkező podgyászok délután 5 óráig és az este 8 óráig beérkezők pedig, amennyiben az lehetséges mind, de a sürgősebbek okvetlen este 10 óráig házhoz vitessenek. Az esti 8 órán túl érkező podgyászok másnap reggel 6—1/29-ig kézbesítendőek.

Az I—III. kerületekben lakó feleknek a délelőtt folyamán átvett podgyászok aznap délután, a délután átvettek pedig másnap délelőtt kézbesítendőek.

A kézbesítési díjak mindjárt az átadás alkalmával vagy pedig a házhoz szállításkor fizethetők.

Budapest, 1907 január hóban.

Az üzletvezetőség.

Hirdetmény.

Uj személyszállító vonat forgalomba helyezése a versec—marosillyei vonalon.

163853. A versec-marosillyei vonalon Gáttájától Lugosig f. évi július 1-től egy új személyszállító tehervonat fog közlekedni.

E vonat csatlakozással a Vojtek-Temesvár, illetve Budapest felől érkező vonathoz, Gáttájáról reggel 8 óra 5 perckor indul és Lugosra d. e. 10 óra 55 perckor érkezik, hol Temesvár, illetve Budapest felé nyer csatlakozást.

A vonat részletes menetrendjére nézve a kifüggesztett hirdetmények nyujtanak bővebb felvilágosítást.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága.

J. POHLIG A. G. Kölnben,

épít harminc év óta

sodrony-kötélpályákat,

a legjobb kivitelben.

Több mint 1700 berendezést szállított 15—18, 20, 35 és 43 kilométer hosszban is.

Magyarországi
ép viselő:

PÁRIS OSZKÁR, Budapest

VII., Damjanich-utca 51. szám. TELEFON 82—16. SZ.

Hammer-, Hacken-, Bell-, Axt-
etc. Stilen,

in allen nur dankbaren Formén und Grössen.

Grösstes Lager der Continents.

Grösstes Specialgeschäft der Branche

Muster und Preise auf gefl. Anfrage

Hamburg 1/c. **MOMME O. MOMSEN.**

600—1000

bányamunkást keres rögtöni alkalmazásra
előkelő bányavállalkozó. Sürgős ajánlatokat
a lap kiadóhivatalába kérünk.

Pap Aurél

okl. magán b. mérnök

irodája

NAGYVÁRADON

Lukács György-utca 54.

Elvállalja minden e szakba vágó

munkák elvégzését.

Elvállalok nevezetesen: kül- és bányaméréseket, háromszögeléseket, lyukasztási méréseket adományozási méréseket, térképek és kérvények szerkesztését, zártkutatómányok fektetését és bejelentését, idegen bányák megvizsgálását, szakvélemények megadását, bányavétel és eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak építéset, altisztek által vezetett bányauzemek időnkénti megtekintését s ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

Az igen tisztelt szakközönség
szives pártfogását ez uton kéri

PAP AURÉL

okl. m. b. mérnök.

BURMEISTER C. CHAMOTTE-GYÁR

HALBSTADTBAN (ezelőtt C. KULMIZ).

Egyesítve az Egyesült Chamotte-gyárakkal m. Sz.
(ezelőtt C. Kulmiz) Saarauban és Marktredwitzben

Számos kiállításon ki-
tűntetést nyert.



Mindennemű tűzálló-termények; Chamotte-kövek; kvare- és silica-kövek, magassfoknak (hoch-basische) (védjegy XX) és magas savfoknak. Különleges kövek nagyolvasztók és Martin-kemencékhez; üstkövek, tűzálló anyag acéltégelyekhez és hasonló legmagasabb igényeknek megfelelő anyag; Chamottelisztt acélöntéshez; tűzálló elszigetelőkövek 0-8 fajsúlyig, pl. léghevítő vezetékek kifalazásához; pírshén-alakkövek, széntéglák a megkívánt mérték-szerint, agyaghozzaadás nélkül, keményen sajtolva, megfelelően égetve, nagy olvasztókhoz. Alakkövek, göredek, hevítő-retorták (Muffeln). A kohászati, légszesz- és vegyi iparágaknál használt mindennemű teljes kemencék szállítattak; különösen teljes nagyolvasztók léghevítőkkel, görbe- és mészkemencék. — Fenti különlegességekben gyakorlott kömüvesek rendelkezésre állnak.

Alapított 1850-ben.

Évi termelőképesség: 100 millió kilogramm alakos égetett Chamotte-áru.

1000 munkás.

Az elszállítás Halbstadtban, Saarauban és Marktredwitzben a gyár saját vágányain esetleg vizen Boroszlóából gondosan eszközölte.

Sürgönycim:

„Feuerfest“ Halbstadt.

Fénykép nagyításokat

akármilyen fénykép után, legszebb kivitelben, 55—68 cm. nagyságu

diszes Passepartoutban 5 kor.-ért
olajban színesen 10 koronáért

küldünk csomagolással együtt.

Képviselők mindenütt felvételnek:

„RAFAEL“ fényképnagyító és festészeti műterem

BUDAPEST, VII/22.

GEBRÜDER FROMME

WIEN, XVIII. Herbeckstrasse 27.

Werkstätte mathematischer
Präcisions-Instrumente

Gruben-Patent-Boussolentheodolite. Gruben-Instrumente, Taschen-Grubenboussolen-Instrument Preis fl. 67.— in verschiedenen Grössen, Gruben-Latten und Stäbe, Verziehschrauben und Schnüre, Compasse, Gruben-Regel-Transporteure, Phantographen schwebendes System.

Illustrierte Preisverzeichnisse gratis und franco.

— General Vertreter:

von Karl Zeiss in Jena.

Lager von plastisch wirkenden Zeissfeldstechern

Magy. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága

Budapesten, Kőbányai-út 13-23. sz.

Sürgönycim: „ÁLLAMI VASGYÁRAK BUDAPEST“.

Telepek: Budapesten, Diósgyőrött, Vajdahunyadon,
Zólyom-Brezón és Kudsiron.

A budapesti gyárban 1144 lőerő, 2850 munkás, a diósgyőri gyárban 7000 lőerő 5600 munkás, a vajdahunyadi gyárban 1374 lőerő, 1800 munkás, a zólyombrezói gyárban 3765 lőerő, 2900 munkás, a kudsiri gyárban 280 lőerő, 480 munkás.

Mozdonyok, lokomobilok, arató-, fűkaszaló- és cséplőgépek, utimozdonyok, szalmakaszalók, kukoricamorzsológépek, és egyéb gazdasági gépek, vasuti vizállomási berendezések, gőzkazánok, sajtolt villamos kocsik-keretielemek, teljes lokomotív és vasuti kocsik kerékpárok, kerékvázák és tengelyek, vont fényes rudak, kovács- és acélöntvényű hajó- és gépalkatrészek, téglacélöntvények, alakos acélöntvények, különféle nyersvas és vasöntvények, szegecses, csavarok, csavarkulcsok, tűzálló anyag- és chamotteárak. Hidak, vasszerkezetek, vasuti sínek és sinkapcsoló-szerek, teljes vasuti váltók, keresztvezések, vastartók, kereskedelmi vasak, lemezek, hidláncok, rúgóacél, kőfúróacél, reszelőacél, kocsirúgóacél, vágóacél, fenő-, brescian-, azralon- és durvaacél, sziklavésők, gazdasági szerszámok, különféle acélszerszámok, üllők stb. acéllövedékek, vont, hengerelt, kazán-, forr- és furócsövek ónozáva és galvanizálva, öntött vascsövek. Vizgázhegesztési eljárással előállított gőzvezetési, vízvezetési és csatornázási csövek és csatornázási csövek szab. kötőkarimákkal vagy hengerelt karimanyúkkal, mindennemű bányacsövek, elektromos vasuti vezetékhez és világító testekhez való árbocok, hajóárbcok, vitorlarudak (Raaen) árbocszárak (Stengen), árbocszálfák (Spieren), póznák (Bäume), alagscsövek, vízlégcsövek (Speigeltrohre), üreges mozgó hajódarúk (hohle Davits), tengeri uszorok (Meeresbojen) vízépítésekhez, hidjarmokhoz és partbiztosítási falakhoz alkalmas csövek, melyek vízerővel a földbe nyomtatván és felülről cementtel kiöntésvén, olcsóbbak és tartósabbak mint a kőfalazatok, olaj-, légszesz- és légnymási tárgyak 200 atmoszféra és azon felüli belső légnymásra, torpedó-légpatronok, cellulose cukor- és szappanfűzőüstök, egészen hegesztett üzemi kazánok és mozdonykazán-köpenyek, malomdobok, retorták, központfutók, vegyszeti és ezzel rokoniparok céljaira szolgáló készülékek stb.

A „Bányászati Évkönyv“ megjelenése!

„A Bánya“ rövid pályafutása alatt is megmutatta, hogy a magyarországi bányatulajdonosok és bányászat érdekeit mindenkoron a legmelegebben karolta fel, s most egy hézagpótló munkával óhajtja a magyar bányászat ügyét ugy idehaza, mint külföldön előmozdítani.

—E célból „**Bányászati Évkönyv**“ címmel egy 300 oldal terjedelmű $\frac{1}{8}$ ad rét nagyságu illusztrált szakkönyvet adunk ki, mely tartalmazni fogja:

1. A rendes naptári részt.
2. A m. kir. pénzügyminiszterium bányaosztályvezetőinek, a m. kir. geológiai intézet karának, a bányakapitányok, bányatanácsosok, bányabiztosok, a bányászati akadémiai tanári karának és előkelő hazai bánya-vállalatok igazgatóinak és vezetőinek fényképét és életrajzát.
3. A fontosabb ásványok ismertetését, különös tekintettel hazai viszonyainkra.
4. A bánya törvény fontosabb s gyakorlati rendelkezéseit és az eddig megjelent s a bányászatra vonatkozó nagyobb jelentőségű miniszteri rendeleteket.
5. A magyarországi és a külföldi bányászat összehasonlítását.
6. Az összes magyarországi bányatársaságok pontos címét és az alkalmazottak pontos névsorát.
7. Legújabb bányászati berendezések, gépek és szabadalmak leírását és fényképét.

A mint ezen vázlatos programunkból látható, a „**Bányászati Évkönyv**“ minden igényt ki fog elégíteni.

A „**Bányászati Évkönyv**“ minden év szeptemberében jelenik meg s bolti ára csupán

==== 4 korona ====

A megrendelések alanti címre eszközlendők.

Hazafias üdvözlettel

Telefon 23—33.

✂ A B Á N Y A ✂
szerkesztősége
Budapest, VI., Dalszínház-u. 8
(Az operával szemben.)

Megrendelési-ív.

Alulírott ezennel megrendelem a „Bányászati Évkönyv“-et és kötelezem magamat azt a megjelenéskor átvenni 4 korona árban.

N é v	Foglalkozás	L a k h e l y	Hány példány

✂ LOSSINSZKY IMRE ✂

okleveles gépészmérnök műszaki irodája

BUDAPEST, V. KERÜLET, LIPÓT-KÖRUT 7. SZAM.

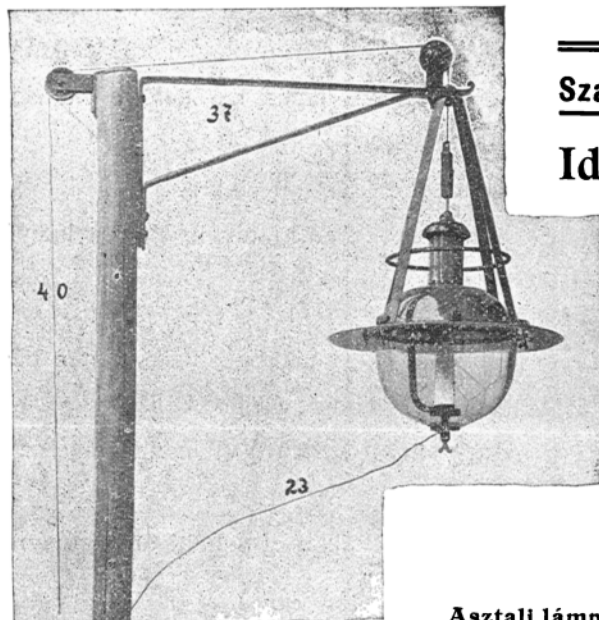
Telefonszám 64—72.

Postatakarékp. cheque és clearing 15657. — Folyószámla:
„Hermes” Bank Budapest. — Lámpaműhely-telefon 2—16

Táviraticim LOSSIM.

Nagyfényerejű „Unicum” petróleum izzólámpák szabadalm.

egyedüli gyártása és el-
árúsítása. A jelenkor leg-
jobb és legolcsóbb világi-
tása. 1000 gyertyafény óránként 11-5 fillérbe kerül. Pótolja a villamos ivlámpát. Bármely petróleummal ég. Hordoz-
ható, bárhol felállítható és bárki által kezelhető. **Bányák, gyárak, gyártelepek, rakhelyek, műhelyek, gazdasági
udvarok, kerthelyiségek, fürdő- és forrástelepek stb. stb
számára.**



Szabadalmazott „Zenit” Invert gázégő.

Ideális gázvilágítás! A „Zenit”-égő régen
érett hiányt pótol a
gázvilágítás terén, amennyiben ezen égővel felény
gázfogyasztás mellett ugyanolyan intenzív fényt kapunk,
mint a közönséges Auer-égővel. A „Zenit”-égő óránként
60 l. gázfogyasztás mellett 60 normál gyertyafényt ad,
tehát a közönséges Auer-égőkkel szemben

50% os gázmegetakarítást eredményez.

A „Zenit” invert-égő kétféle nagyságban készül:

A-jegyű 60 normál gyertyafényű 60 l. óránkénti gázfo-
gyasztás mellett. — B-jegyű 90 normál gyertyafényre 100
l. óránkénti gázfogyasztás mellett.

A „Zenit” invert-égő ára:

Asztali lámpa állvánnyal (lásd ábrát) A-jegyű 20.— korona, B-jegyű 22.—
kor. Fali- vagy csillár-lámpa A-jegyű 10.— kor., B-jegyű 12.— korona.

Folytonégő töltőkályhák

Különösen magyarországi szénre!

Feyér Gyula, okleveles gépészmérnök, tanár szabadalmazott rendszere szerint.

Nincs szükség drága külföldi szénre!

Fűtsünk olcsó hazai szénrel!

50%-os költségmegtakarítás!

Alkalmazásban vannak már: Budapest
Városi Villamos Vasút, Technológiai Iparmúzeum,
M. kir. államvasutak főműhelye, M. kir. Honv.
Miniszterium, Nagykárolyi szinkör, Katonai közp.
ruhatár, Váczi városház, Nagyváradi hadapród-
isk., Schlick-gyár, Danubius hajó- és gépgyár stb.

Munkácsi-féle szab.

takaréktüzhelyek egyedüli gyártása és elárúsítása.

Bármely tüzelőanyaggal fűthetők! 35—40% költségmegtakarítás!

Teljes egészükben magyar ipar!